

קהילה יהודית 05 שלום, חברי!

רגע חושבים

מהו חבר?
למה צריך חברים?
מה עלינו לעשות בשביל לרכוש חברים?

**יְהוֹשֻׁעַ בֶּן פְּרֹחִיָּה אֹמֵר:
עֲשֵׂה לְךָ רֵב, וְקִנְה לְךָ חֵבֵר;
וְהָיִי דָן אֶת כָּל הָאָדָם לְכַף זָכוֹת
(אבות, א, ו)**

מה
דעתכם?

למה הכוונה 'קנה לך חבר'?
מדוע רב יש 'לעשות' וחבר צריך
'לקנות'?
האם יש קשר בין חלקי המשנה?

שלושה סוגים

ומה טוב מאמר אריסטוטלוס: האהוב אחד הוא והאוהבים ג' מינים.

אוהב תועלת, אוהב מנוחה, ואוהב מעלה

אמנם אוהב תועלת כאהבת שני השותפים ואהבת המלך ומחנהו.

ואמנם **אוהב מנוחה** הוא ב' מינים אוהב הנאה ואוהב בטחון: אמנם **אוהב הנאה** כאהבת הזכרים לנקבות וכיוצא בהם. ואמנם **אוהב בטחון** הוא שיהיה לאדם אוהב תבטח נפשו בו לא ישמר ממנו לא במעשה ולא בדבור ויודיעהו כל עניניו הטוב מהם והמגונה מבלתי שירא ממנו ששיגהו בכל זה חסרון לא אצלו ולא זולתו כי כשיגיע לאדם בטחון באיש זה השעור ימצא מנוחה גדולה בדבריו ובאהבתו הרבה.

ואוהב מעלה הוא שיהיה תאות שניהם וכונתם לדבר אחד והוא הטוב וירצה כל אחד להעזר בחבירו בהגיע הטוב ההוא לשניהם יחד וזה האוהב אשר צוה לקנותו והוא כאהבת הרב לתלמיד והתלמיד לרב.

(רמב"ם, פירוש המשניות)

היכן אתם פוגשים חברים כאלו בחיים?

מי צריך חברים בכלל?

וקנה לך חבר. לשלשה דברים אדם צריך אל החבר הטוב.
האחד לדברי תורה כמו שאמר הרבה למדתי מרבותי ומחברי יותר מרבותי.

והשני למצות שאף כשאין חבירו חסיד ממנו ופעמים שגם הוא עושה אשר לא כדת. כשהוא נהנה בדבר עושה העבירה. אבל אין חפצו ורצונו שחברו יעשנה כי אין לו הנאה בזה וכמו שאמרו (קדושין סג:) ואין אדם חוטא ולא לו. נמצאו שניהם חוזרין בתשובה כל אחד על פי חברו.

והשלישי לענין העצה שיקחנו להיות לו מעיר לעזור בכל ענינו ולקחת ממנו עצה טובה ולהיות בן סודו אחר היותו עמו בברית ולא יגלנו לאחרים לבל יפרו מחשבתו ואף לא לנראים אליו כאהבים כי צורת האהבה נכרת על פניהם.

איר קונים חבר?

ומה שאמר וקנה לך חבר בלשון קניה שאם לא ימצאנו
בחנם יקחנו בכספו ויבזבז נכסיו כדי להשיג אל חבר
טוב או שיקנהו בפיוס דברים ובלשון רכה ולא יקפיד
בדבריו ויסבול אמרי פיהו אף כשיאמר דבר כנגדו אל
ישיבהו מענה. שבלא כן לא ישאר באהבה שהדעות
חלוקים הם ופעמים יבקש דבר אוהבו כנפשו יאמר
ראה זה לא אכשר... ותיפרד החבילה.

(רבינו יונה)

דרך ישרה

אָמַר לָהֶם: צֵאוּ וּרְאוּ אֵיזוֹהִי דֶרֶךְ
יִשְׂרָאֵל שֶׁיִּדְבֹּק בָּהּ הָאָדָם...
רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אֹמֵר: חֵבֵר טוֹב.
(אבות פרק ב משנה ט)

דרך ישרה היא מידה טובה שיש
להשתדל להשיג.
כיצד 'חבר טוב' עונה על
הקריטריון הזה?

שאלה
למחשבה

היה לי חבר

שהדרך הטובה היא, שיהיה האדם חבר טוב לכל, כי מי שהוא טוב המזג והתכונה אשר בהם יקנה המעלות המדתיות הטובות, יהיה חבר טוב לכל העולם. ובזה ישיג השלמות והתכלית האחרון על נכון, כי זה יביאהו על השגת השלמות. ועל כן אמר חבר טוב, כאילו אמר שהדרך הטוב שידבק בה האדם, הוא היות חבר טוב לאחר

(רבי משה אלמושנינו, פרקי משה)

ר' משה אלמושנינו (סביב 1516-1580) היה רב, פרשן, פילוסוף והוגה דעות שחי בסלוניקי שביוון. הרב אלמושנינו חיבר ספרים רבים בעברית ובספרדית. חלקם הגדול נותר בכתבי יד בספריות שונות בעולם וחלקם אבד.

אדם רע או חבר רע?

וְיִהְיֶה רָצוֹן מִלִּפְנֵיךָ ה' אֱלֹהֵינוּ.
וְאֵלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ... וְהִרְחִיקֵנוּ
מֵאָדָם רָע וּמִחֵבֵר רָע...
(מתוך ברכות השחר)

יש לי מושג

בְּרֻכּוֹת הַשַּׁחַר

הן ברכות הנאמרות לפני תפילת שחרית
כדי לבטא הודיה על החיים המתחדשים
מדי יום לאחר השינה.

מטיבי לכת? מוזמנים לפתוח את הסידור
ולעבור יחד על ברכות השחר

שאלה
למחשבה:

כיון שכבר ביקשנו להתרחק
מ**אדם** רע, מדוע עלינו לחזור
ולבקש להתרחק גם מ**חבר** רע?

לימוד בחדר

מה ברזל זה, אחד מחדד את חבירו - אף שני תלמידי חכמים מחדדין זה את זה בהלכה... למה נמשלו דברי תורה כאש, לומר לך: מה אש אינו דולק יחיד - אף דברי תורה אין מתקיימין ביחיד... חרב על שונאיהן של תלמידי חכמים (בלשון סגי נהור, כלומר על תלמידי החכמים עצמם) שעוסקין בד בבד (כלומר, לבד) בתורה, ולא עוד אלא שמטפשין (נהיים טפשים ולא-מחודדים) (מסכת תענית, ז, א)

מדוע חשוב ללמוד עם עוד אדם?

מה
דעתכם?

אין רודפים שלום?

הלל וְשַׁמַּאי קִבְּלוּ מֵהֶם. הֵלֵל
אָמַר, הֵיוּ מַתְלַמְּדֵיו שֶׁל אֶהֱרֹן,
אוֹהֵב שָׁלוֹם וְרוֹדֵף שָׁלוֹם, אוֹהֵב
אֶת הַבְּרִיּוֹת וּמִקְרָבָן לַתּוֹרָה
(אבות, פרק א, יב)

מתלמידיו של אהרן

עליו. **הוא יושב אצלו עד שמסיר קנאה מלבו.**
 והולך אהרן ויושב אצל האחר, ואומר לו: בני
 ראה חברך מהו אומר, מטרף את לבו וקורע
 את בגדיו, ואומר אוי לי היאך אשא את עיני
 ואראה את חברי, בושתי הימנו שאני הוא
 שסרחתי עליו. **הוא יושב אצלו עד שמסיר
 קנאה מלבו.**

וכשנפגשו זה בזה... נשקו זה לזה. לכך
 נאמר (במדבר כ) "ויבכו את אהרן שלשים
 יום **כל** בית ישראל" (אבות דרבי נתן, יב, ג)

כשהיה אהרן מהלך בדרך, פגע בו באדם רשע,
 ונתן לו שלום. למחר ביקש אותו האיש לעבור
 עבירה. אמר: אוי לי, היאך אשא עיני אחר כך
 ואראה את אהרן, בושתי הימנו שנתן לי שלום.
נמצא אותו האיש מונע עצמו מן העבירה.

וכן שני בני אדם שעשו מריבה זה עם זה, הלך
 אהרן וישב אצל אחד מהם. אמר לו: בני, ראה
 חברך מהו אומר, מטרף את לבו וקורע את
 בגדיו, אומר אוי לי היאך אשא את עיני ואראה
 את חברי, בושתי הימנו שאני הוא שסרחתי

קושיא בתלמוד,
ציור מאת קרל
שלייכר, 1870

מרבים שלום

אמר רבי אלעזר אמר רבי חנינא
תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם
שנאמר וכל בניך למודי ה' ורב
שלום בניך אל תקרי בניך אלא בוניך
(ברכות סד, א)

כיצד תלמידי חכמים
-הנחלקים זה על זה -
מרבים שלום בעולם?

רגע
חושבים!

להסכים שלא להסכים

השיטות שיש בחכמה, ויתבררו איך כולם יש להם מקום כל דבר לפי ערכו מקומו וענינו. ואדרבא, הענינים הנראים כמיותרים או כסותרים, כשמתגלה החכמה האמיתית לכל צדדיה יראו שרק ע"י קיבוץ כל החלקים וכל הפרטים, וכל הדיעות הנראות שונות וכל המקצעות החלוקות, דוקא על ידם יראה אור האמת והצדק, ודעת ד' יראתו ואהבתו, ואור תורת אמת

(הרב אברהם יצחק הכהן קוק, עין איה).

יש טועים שחושבים שהשלום העולמי לא יבנה כי אם על ידי צביון אחד בדיעות ותכונות.

אם כן כשרואים תלמידי חכמים חוקרים בחכמה, וע"י המחקר מתרבים הצדדים והשיטות, חושבים שבזה הם גורמים למחלוקת והפך השלום.

ובאמת אינו כן, כי השלום האמיתי אי אפשר שיבא לעולם כי אם דוקא ע"י תואר של ריבוי השלום. הריבוי של השלום הוא שיתראו כל הצדדים וכל

שאלה למחשבה

עֲשֵׂה שָׁלוֹם בְּמִרוּמָיו הוּא יַעֲשֶׂה
שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל-עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל
וְאָמְרוּ אָמֵן (מתוך הקדיש)

איזה שלום צריך לעשות
במרומים וכיצד שלום זה
קשור אלינו?

בין הפרקים

משנה מפרקי אבות

מנהג ישראל ללמוד בחודשי הקיץ פרקי אבות בכל שבוע נלמד משנה אחת הקשורה לנושא הנלמד

שאלות לדיון

האם בסופו של יום יש
להתייחס לכולם בשווה?

מדוע יש לכבד חבר כפי
שיראים מן הרב?

מה ההבדל בין כבוד למורא?

**רַבִּי אֱלֶעָזָר בֶּן שִׁמּוֹעַ אָמַר:
יְהִי כְבוֹד תַּלְמִידָךְ חָבִיב עָלֶיךָ
כְּשֶׁלָּךְ;
וְכְבוֹד חֲבֶרְךָ, כְּמוֹרָא רַבָּךְ;
וּמוֹרָא רַבָּךְ, כְּמוֹרָא שָׁמַיִם**

(אבות, פרק ד, יב)

ניתן להיעזר בדף הפירושים המצורף

מנדת כבה

